

**Ankara
Üniversitesi
Hukuk Fakültesi
Adalet MYO**

**İnfaz ve Güvenlik
Hizmetleri Programı**

Genel Hukuk-1 Dersleri

***TOPLUMSAL
DÜZEN KURALLARI
VE
HUKUK***

Hukuk Kuralları (amaç)

- Hukuk kurallarının toplumda dirlik ve düzeni , hukuki güvenliği, adaleti sağlama ile toplumun ihtiyaçlarını karşılama gibi **çeşitli amaçları** vardır.
- Bu amaçlar içinde şüphesiz hukukun yöneldiği hedef olan ve hak ve hukuka uygunluk, hakkı gözetme, herkese kendine uygun düşeni verme anlamında adaleti sağlama amacının özel bir yeri vardır. Hukuk kurallarının uygulanmasında adalet, hem eşit durumda bulunanlara eşit muamele etme (denkleştirici-düzeltici adalet/yatay eşitlik), hem de farklı olanlara farklılıkları çerçevesinde farklı muamele etme (dağıtıcı adalet/dikey eşitlik) noktasında gözetilmelidir.

Hukuk Kuralları (yaptırım)

- Hukuk kurallarını diğer dzen kurallarından ayıran en önemli fark bu kuralların devlet (ya da daha doğrusu yetkili devlet organları) tarafından konulması ve bu nedenle bu kurallara riayet edilmediği zaman diğer bir deyişle kişiler hukukun kendilerine yüklediği yükümlülükleri kendiliklerinden yerine getirmediğinde kamu otoritesinin harekete geçerek, kişiyi kamu gücü kullanarak bu yükümlülükleri yerine getirmeye zorlamasıdır. Bu sonuç ile bu sonucu meydana getiren maddi nitelikte zorlama araçlarına yaptırım-müeyyide adı verilir. Yaptırım müessesesinin amacı, bir taraftan kişinin hukuka uygun davranmasını sağlamak, diğer taraftan ise hukuka aykırı davranışın doğurduğu sonuçları düzeltmek veya etkisiz hale getirmektir.
- Yaptırım türleri, hukuk dallarına göre değişiklik gösterir. Ceza hukukunda hapis ve para cezası; idare hukukunda kaçak bir yapının yıkılması; vergi hukukunda, işyeri kapatma veya para cezası, özel hukukta geçersizlik ve tazminat gibi yaptırımlar söz konusu olur.

•

Hukuk Kuralları (türleri)

- Hukuk kuralları özellikleri açısından çeşitli türlere ayrılabilir:
 - 1.Emredici hukuk kuralları
 - 2.Tamamlayıcı hukuk kuralları
 - 3.Tanımlayıcı hukuk kuralları
 - 4.Yorumlayıcı hukuk kuralları

Emredici Hukuk Kuralları

Kesin bir emir veya yasak içeren, aksinin kararlaştırılması mümkün olmayan kurallardır. Kamu düzenini, ahlakı, zayıfları korumak amacıyla getirilmişlerdir. Kuralın ifade ve yazılış şeklinden veya maddenin amacından hareketle emredici nitelik taşıyıp taşımadıkları belirlenir.

Örnek: Kimse hak ve fiil ehliyetinden kısmen de olsa vazgeçemez. (Maddenin yazılış şeklinden)

Örnek: Ayırt etme gücüne sahip olmayan kişinin yaptığı hukuki işlemler geçersizdir. (Maddenin amacından-zayıfın korunması)

Tamamlayıcı Hukuk Kuralları

Taraflarca aksi kararlaştırılabilen veya aksi öngörülebilen kurallardır. Kuralın yazılış biçiminden tamamlayıcı nitelik taşıyıp taşımadığı anlaşılabilir.

“Aksi kararlaştırılmamışsa...”, “Kanunda aksi öngörülmemişse...”, “Hilafına adet mevcut değilse...” gibi ifadeler içerirler.

Örnek: Eşler Medeni Kanunda öngörülmüş olan diğer mal rejimlerinden birini seçmemişlerse edinilmiş mallara katılma rejimi uygulanır.

Tanımlayıcı Hukuk Kuralları

Bir hukuki kavramın, bir müessesenin hangi anlama geldiğini açıklayan kurallardır.

Örnek: Yerleşim yeri, bir kimsenin sürekli kalma niyetiyle oturduğu yerdir.

Yorumlayıcı Hukuk Kuralları

Bir hukuki işlemde kullanılan ve ne anlama geldiği açıklanmayan bir hususta kanunda bir hüküm öngörülmüş ise bu yorumlayıcı hukuk kuralıdır.

Örnek: Bir hizmet sözleşmesinde ücretinin ayın ortasında ödeneceği düzenlenmişse, Borçlar Kanunu m.91 uyarınca ayın ortası ifadesinden ayın 15. günü anlaşılır.

Ders sonu

**iyi
haftalar!**

